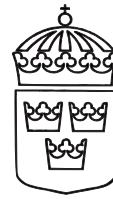

Regeringens proposition

2008/09:87

Prop.
2008/09:87

Tydligare mål och kunskapskrav – nya läroplaner för skolan

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 4 december 2008

Fredrik Reinfeldt

Jan Björklund
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås riktlinjer för utformningen av läroplaner för grundskolan, obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan. Läroplanerna för respektive skolform ska innehålla övergripande mål och riktlinjer samt kursplaner. Kursplanerna ska kompletteras med särskilda föreskrifter om kunskapskrav. Nationella kunskapskrav och obligatoriska nationella ämnesprov ska finnas i årskurs 3, 6 och 9 i grundskolan. Vidare föreslås att möjligheten att sätta betyg i ämnesblock i grundskolan ska avskaffas.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Ärendet och dess beredning	4
3	Bakgrund	4
3.1	Systemskifte i svensk skola	4
3.2	En ny styrning av skolan	5
3.3	Dagens mål- och uppföljningssystem	5
3.4	Kritik mot målsystemet	6
3.5	Reformarbete inom skolområdet	7
4	Utformning och utveckling av målsystemet	9
4.1	Läroplanen – ett samlat måldokument	9
4.2	Kursplaner och kunskapskrav	11
4.3	Nationella kunskapskrav och ämnesprov	15
4.4	Möjligheten att sätta blockbetyg avskaffas	20
5	Konsekvenser för obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan	22
5.1	Obligatoriska särskolan	22
5.2	Specialskolan	24
5.3	Sameskolan	25
6	Ikraftträdande och genomförande	27
7	Ekonomiska och andra konsekvenser	29
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet <i>Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan</i> (SOU 2007:28)	30
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna avseende utredningen <i>Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan</i> (SOU 2007:28)	36
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 december 2008	38

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om

1. läroplaner för grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan (avsnitt 4.1),
2. kursplaner och föreskrifter om kunskapskrav (avsnitt 4.2),
3. tillfällen för nationella kunskapskrav och ämnesprov (avsnitt 4.3),
och
4. avskaffande av möjligheten att sätta blockbetyg i grundskolan (avsnitt 4.4).

Regeringen bemyndigade den 9 februari 2006 ansvarigt statsråd att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över hur mål- och uppföljningssystemen för grundskolan och motsvarande skolformer kan stärkas och utvecklas för att kvaliteten i utbildningen ska förbättras (dir. 2006:19). Utredaren överlämnade i maj 2007 betänkandet *Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan* (SOU 2007:28). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. Remissyttrandena och en sammanställning av dessa finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (U2007/3555/S).

3 Bakgrund

3.1 Systemskifte i svensk skola

I början av 1990-talet genomfördes ett systemskifte i svensk skola som bl.a. medförde att ett nytt system med mål- och resultatorienterad styrning av skolan infördes.

Ansvarsfördelningen mellan stat och kommun lades fast genom en riksdagsbeslut efter förslag i propositionerna prop. 1988/89:4 om skolans utveckling och styrning, prop. 1989/90:41 om kommunalt huvudmannaskap för lärare, skolledare, biträdande skolledare och syofunktionsnärer samt prop. 1990/91:18 om ansvaret för skolan. Riksdagen och regeringen skulle svara för den övergripande styrningen och lägga fast generella och riksgiltiga mål för skolan, medan kommunerna fick ansvaret för skolans organisation och drift samt, i egenskap av huvudmän, arbetsgivaransvaret för samtliga anställda i skolan. Vidare skulle mål- och resultatstyrningens principer gälla.

Två nya läroplaner infördes – läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94), som numera även gäller för förskoleklassen och fritidshemmet, samt läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Grunden för läroplanen för det obligatoriska skolväsendet lades genom riksdagens beslut med anledning av regeringens proposition om en ny läroplan för grundskolan, sameskolan, specialskolan och den obligatoriska särskolan (prop. 1992/93:220, bet. 1993/94:UbU1, rskr. 1993/94:82). Till grund för förslagen låg Läroplanskommitténs betänkande *Skola för bildning* (SOU 1992:94).

Riksdagens beslut innebar bl.a. att regleringen i tre stadier i timplanen – lågstadiet, mellanstadiet och högstadiet – skulle upphöra. En gemensam läroplan för grundskolan, sameskolan, specialskolan och den obligatoriska särskolan skulle införas. Målen i läroplanen skulle vara av två slag, mål att sträva mot och mål att uppnå. Kursplanerna skulle ange ämnets syfte, mål som undervisningen i ämnet skulle sträva mot, ämnets uppbyggnad och karaktär samt de mål som ska ha uppnåtts efter det femte och det nionde skolåret. Läroplanskommittén hade också föreslagit

att timplanens undervisningstid skulle fördelas mellan årskurs 1–5 och 6–9. Regeringen ansåg dock att denna skedesindelning var onödig och föreslog därför ingen sådan indelning av undervisningstiden. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag.

Prop. 2008/09:87

3.2 En ny styrning av skolan

Regeringen konstaterade i prop. 1992/93:220 att uppföljning och utvärdering ingår som viktiga instrument i den nya styrningen av skolan. Genom dessa instrument skulle staten, huvudmännen och de ansvariga i skolan kunna avläsa graden av måloppfyllelse och bedöma utbildningens resultat. Målen skulle således, på olika nivåer, utformas för att kunna följas upp och utgöra grunden för en resultatbedömning.

En utgångspunkt för verksamheten i skolan var att den inte skulle behöva detaljstyras med avseende på innehåll och utformning. I stället var avsikten att de nationellt uppställda målen skulle styra verksamheten genom att ligga till grund för lokalt utformade verksamhetsmål och undervisningsmål.

Riksdagen och regeringen följde Läroplanskommitténs förslag att i kursplanerna ange mål att uppnå efter det femte och det nionde skolåret. Tidigare hade mål definierats för respektive stadium, dvs. efter tredje, sjätte och nionde årskursen. Regeringen ansåg att centralt fastställda krav som varje elev ska ha möjlighet att uppnå efter det femte skolåret fyllde flera funktioner. Det behövdes, enligt regeringens uppfattning, en nationell avstämningstidpunkt under den nioåriga skolgången som ska kunna ligga till grund inte bara för lokal utan även för nationell utvärdering. Resultatet blev ett system med nationella mål och ämnesprov för årskurs 5 och 9 samt betygskriterier för årskurs 9.

3.3 Dagens mål- och uppföljningssystem

I dag beslutar riksdag och regering om nationella mål och riktlinjer i skollagen och läroplanerna. I huvudsak bygger ansvarsfördelningen på att kommuner och andra huvudmän fördelar resurser och organiserar verksamheterna utifrån lokala förutsättningar så att nationella mål och krav kan uppfyllas. Staten är huvudman för specialskolan och sameskolan. I dag finns fyra skolmyndigheter: Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sameskolstyrelsen. Statens skolverk utarbetar styrdokument och nationella prov samt följer upp och utvärderar förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer, gymnasieskola, gymnasiesärskola samt vuxenutbildning. Skolverket ansvarar numera också för att stödja förskolor och skolor i deras utveckling. Statens skolinspektions huvuduppgift är tillsyn och kvalitetsgranskning av skolväsendet samt tillståndsgivning för fristående skolor. Specialpedagogiska skolmyndigheten ansvarar för utbildningen i den statliga specialskolan samt för att ge specialpedagogiskt stöd till skolhuvudmän. Sameskolstyrelsen är huvudman för sameskolan.

Styrningen av grundskolan och motsvarande skolformer sker genom olika styrdokument. Det grundläggande styrdokumentet är skollagen (1985:1100). Inom Regeringskansliet pågår för närvarande ett arbete med att ta fram ett förslag till ny skollag. Regeringen avser att lägga fram en proposition om ny skollag för riksdagen under 2009. Andra centrala styrdokument är timplanen, skolformsförfordningarna, läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) samt kursplanerna. Regeringen meddelar föreskrifter om läroplaner och för grundskolans del även kursplaner. Det finns också olika metoder att följa upp och kontrollera hur målen nås. Uppföljningen och utvärderingen av hur målen nås ska ske på individnivå, på skolenivå, på huvudmannanivå samt på nationell nivå.

3.4 Kritik mot målsystemet

Genom läroplanen anger riksdag och regering de grundläggande värden som ska präglade skolans verksamhet och de mål och riktlinjer som ska gälla för den. Kursplanerna uttrycker de krav staten ställer på utbildningen i olika ämnen. Både läroplan och kursplaner ska ligga till grund för planeringen av undervisningen. Målsystemet har varit föremål för återkommande diskussioner sedan Lpo 94 infördes. Det gäller främst konstruktionen med mål att sträva mot och mål att uppnå som finns i såväl läroplanen som kursplanerna. Även mängden mål i grundskolan och motsvarande skolformer samt uppföljningen av hur målen nås har diskuterats. I det följande redogörs för en del av de invändningar som framförts mot dagens målsystem.

Redan 1996 pekade Statens skolverk i *Grundskola för bildning – Kommentarer till läroplan, kursplaner och betygskriterier* på att tolkningen av mål att sträva mot och mål att uppnå utgjorde ett problem.

I regeringens skrivelse skr. 1996/97:112 *Utvecklingsplan för förskola, skola och vuxenutbildning – kvalitet och likvärdighet* framhölls att målen att uppnå i grundskolan tycktes ha blivit såväl planerings- som bedömningsmål. Mål att uppnå uppfattades som en sorts grundkurs och mål att sträva mot som en överkurs. Hösten 2001 föreslog en arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet i promemorian *Samverkande styrning – Om läroplanerna som styrinstrument* (Ds 2001:48) att den nuvarande målstrukturen med två målnivåer skulle ses över och ersättas med en målnivå.

I samband med den nationella utvärderingen av grundskolan 2003¹ pekade Skolverket på en målträngsel som bland annat beror på att det finns ett stort antal mål och att gamla mål lever kvar parallellt med nya. Verket konstaterade att lösningen möjligen finns i hur styrdokumentens uppdrag, i form av mål att sträva mot och mål att uppnå, uppfattas. En möjlig väg skulle enligt Skolverket vara att, utan att därför sänka ambitionsnivån, minska antalet huvudsakliga ämnesmål.

¹ Skolverkets rapport nr 250.

I Skolverkets lägesbedömning 2005² slog verket fast att en viktig förutsättning för måluppfyllelse är att de nationella styrdokumenterna uppfattas som funktionella och styrande för kommuners och skolors verksamhet. Samtidigt konstaterades att studier visar att kursplanernas struktur och innehåll uppfattas som otydliga av lärarna. Tydligare kursplaner med ökad konkretisering av målen och ett mer lättillgängligt språk skulle enligt verket underlätta för lärare att kommunicera målen med elever och föräldrar. Verket menade vidare att tydligare kursplaner främjar en likvärdig bedömning och rättvis betygssättning samt ger ett ökat stöd för skolors uppföljning och bedömning av grundläggande kunskaper och färdigheter hos elever. I Skolverkets attitydundersökning 2006³ framgår också att närmare hälften av de tillfrågade eleverna inte ansåg att de fått veta vad de skulle lära sig enligt kursplanerna.

3.5 Reformarbete inom skolområdet

För att Sverige ska vara ett framgångsrikt land under 2000-talet krävs utbildning och forskning i världsklass och ett utbildningssystem som har kapacitet att se potentialen hos varje elev och student. De reformer och insatser som regeringen har vidtagit eller avser att vidta syftar till att höja kvaliteten i utbildningen och öka kunskaperna hos eleverna. Skolans huvuduppgift är att ge elever, oavsett kön, familjebakgrund eller bostadsort, förutsättningar att nå de grundläggande målen för utbildningen. Regeringen bedömer att svensk skola kan nå avsevärt bättre resultat än i dag. Exempelvis visar Skolverkets nationella utvärdering av grundskolan från 2003⁴ på försämrade kunskaper bland eleverna i årskurs 5 och 9 inom flera områden, bl.a. läsförståelse och matematik. Andra undersökningar lyfter fram att många elever som behöver särskilt stöd inte alltid får de stödinsatser de är i behov av. Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2007/08 är andelen elever från grundskolan som uppfyller kraven för att vara behöriga till gymnasieskolans nationella program den lägsta på tio år. Samtidigt saknar ett stort antal grundskollärare utbildning för den skolform och de årskurser som de undervisar i. Skolan står inför betydande utmaningar.

Genom ett omfattande reformarbete på skolområdet har, enligt regeringens mening, förutsättningarna för skolan att genomföra sitt huvuduppgift stärkts. Många fler elever bedöms kunna nå skolans kunskapsmål om målstrukturen görs tydligare, elevernas kunskaper kontinuerligt följs upp och utvärderas samt att stöd sätts in tidigt. För detta arbete måste dock skolan ha förbättrade redskap för uppföljning och utvärdering både av elevens kunskapsutveckling och den egna verksamheten. Dagens läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) och tillhörande kursplaner ger inte skolan de tydliga styrdokument som behövs för att kunna göra uppföljningar på individ- och verksamhetsnivå. En ökad precisering av mål och

² Skolverkets rapport nr 264.

³ Skolverkets rapport nr 299.

⁴ Skolverkets rapport nr 250.

krav i styrdokumenten bedöms kunna ge en ökad likvärdighet i bedömningen av elevers kunskaper och graden av måluppfyllelse. Det bedöms också underlätta uppföljningar på verksamhetsnivå. Regeringen avser därför att införa tydligare och mer lättillgängliga styrdokument för grundskolan och motsvarande skolformer i form av samlade läroplaner med nya kursplaner. För att ytterligare stärka uppföljningen av elevernas kunskaper har regeringen också aviserat att införa nationella kunskapskrav i årskurs 3, 6 och 9.

Regeringen pekade i budgetpropositionerna för 2008 och 2009 på att grundskolans mål och kunskapskrav behöver förtydligas. I budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1, utgiftsområde 16, s. 105) framförde regeringen att det är av största vikt att förtydliga mål och kunskapskrav samt att förstärka uppföljningen i grundskolan. Även i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1, utgiftsområde 16, s. 102 f.) framhöll regeringen att många fler elever kan nå skolans kunskapsmål om kraven tydliggörs samt att elevernas kunskaper kontinuerligt följs upp och utvärderas.

Regeringen har också nyligen överlämnat en proposition till riksdagen med förslag om en ny betygsskala (prop. 2008/09:66). I propositionen föreslås att en sexgradig skala införs med fem betygssteg för godkända steg och ett betygssteg för icke godkänt resultat. A–E betecknar godkända resultat och F icke godkänt resultat. Betygsskalan ska gälla alla skolformer inom det offentliga skolväsendet. Betygsskalan kommer också att gälla i bl.a. de fristående skolor som motsvarar grundskolan eller den obligatoriska särskolan samt har sökt och beviljats Skolverkets medgivande att sätta betyg. Genom att det finns fler betygssteg mellan högsta och lägsta betyg för godkända resultat, bedömer regeringen att den nya betygsskalan kommer att uppmuntra elever att anstränga sig extra eftersom fler elever har möjlighet att nå närmast högsta betygssteg. Betygsskalan bör också leda till en ökad tydlighet i informationen till elever och vårdnadshavare genom att kunskapsprogressionen hos eleverna bättre synliggörs.

Regeringen har dessutom nyligen beslutat om vissa förändringar när det gäller nationella ämnesprov. Dessa innebär att nationella ämnesprov kommer att införas i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 3 samt i biologi, fysik och kemi i årskurs 9. De nationella ämnesproven i dessa ämnens ska utprovas våren 2009 och de nya bestämmelserna ska tillämpas första gången våren 2010. Vidare har regeringen beslutat att de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska i årskurs 5 blir obligatoriska från våren 2009. Regeringen har också aviserat att ämnesproven i årskurs 5 ska tillämpas fram till dess att nationella ämnesprov för årskurs 6 i grundskolan och sameskolan och för årskurs 7 i specialskolan finns utarbetade och kan användas.

Enligt regeringens mening innebär dessa förändringar att skolan får ett tydligare och mer lättillgängligt mål- och uppföljningssystem som ger bättre förutsättningar för en ökad nationell likvärdighet. Det nya systemet bidrar också, enligt regeringens bedömning, till att minska andelen elever med bristande måluppfyllelse då förutsättningarna för att tidigt kunna identifiera de elever som behöver extra stöd stärks. Regeringen har vidare för avsikt att i det kommande förslaget till ny skollag stärka rätten till stöd för elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen.

4.1 Läroplanen – ett samlat måldokument

Regeringens förslag: För var och en av skolformerna grundskolan, obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan ska det finnas en läroplan. Läroplanerna ska innehålla övergripande mål och riktlinjer för utbildningen samt kursplaner. I de övergripande målen ska de normer och värden samt de generella kompetenser som alla elever bör ha utvecklat efter slutförd utbildning anges. De övergripande målen ska gälla i all undervisning.

Regeringens bedömning: Skolans värdegrund och uppdrag bör vara oförändrade i de samlade läroplanerna. Skolans värdegrund och uppdrag samt övergripande mål och riktlinjer bör även omfatta förskoleklassen och i tillämpliga delar fritidshemmet.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Enligt utredningen bör förslaget om kursplaner och en samlad läroplan för grundskolan kunna tillämpas också för motsvarande skolformer.

Remissinstanserna: En överbärande del av instanserna tillstyrker förslaget om en samlad läroplan. Bland dessa finns *Statskontoret, Myndigheten för skolutveckling, Lärarutredningen, Eskilstuna, Gotlands, Haninge och Linköpings kommuner, Friskolornas Riksförbund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Sameskolstyrelsen, Umeå och Örebro universitet*.

Statens skolverk förordar en läroplansstruktur som inkluderar samtliga obligatoriska skolformer. *Socialstyrelsen* påtalar att skilda läroplaner för särskolans respektive grundskolans elever skulle kunna ställa till problem för inkluderingssträvanden och försvåra samundervisning. Även *Handikappförbundens samarbetsorgan* och *Handikappombudsmannen* betonar vikten av en gemensam läroplan för grundskolan, den obligatoriska särskolan och specialskolan. *Barnombudsmannen* är oroad över uppdelningen i läroplansmål och kursplanemål och anser att det finns risk att de demokratiska grundläggande värdena inte i praktiken ges det utrymme som är nödvändigt. *Uppsala universitet* anser att det är positivt att läroplanen görs mer sammanhållen men är tveksamt till att helt skilja de övergripande målen för utbildningen från de ämnesspecifika målen. Detta kan, enligt universitetet, medföra att viktiga kompetenser riskerar att "falla mellan stolarna". På denna punkt får universitetet medhåll från flera instanser, t.ex. *Nynäshamns kommun* och *Malmö högskola*. Dessa instanser avvisar förslaget att rensa kursplanerna från övergripande mål. Denna konstruktion leder till begränsade möjligheter att förverkliga de övergripande målen i undervisningen. Enligt *Malmö kommun* försvåras snabba revideringar av kursplanerna om läroplan och kursplaner blir ett gemensamt dokument. *Södertörns högskola* avvisar helt en återgång till läroplansbegreppet före Lpo 94 med en sammanslagning av läroplan och kursplaner. *Högskolan i Kalmar* saknar ett resonemang om värdegrundsmålen betydelse för lärandet. *Tranås kommun* framhåller att

ämnestrukturen för grundskolan bör belysas ur ett internationellt perspektiv i samband med en genomgripande översyn av en ny läroplan.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I betänkandet *Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan* (SOU 2007:28) ges en omfattande beskrivning av problemen med dagens målsystem. Regeringen anser, i likhet med utredningen, att ett centralt problem har varit att sambandet mellan målen i läroplanen och målen i kursplanerna är otydligt. Målen i kursplanerna är dessutom ofta utformade så att de mer eller mindre sammanfaller med målen i läroplanen. Ytterligare orsaker till att målsystemet har upplevts som komplicerat och svårtillgängligt är, enligt utredningen, mängden mål och den mängd uttryck som används för att beskriva de kunskaper eleverna ska uppnå.

1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) finns i en förordning som beslutas av regeringen. Läroplanen gäller sedan den 1 juli 1995 för grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan. Sedan den 1 augusti 1998 gäller den även för förskoleklassen och ska tillämpas inom fritidshemmet. Läroplanen innehåller skolans värdegrund och uppdrag samt mål och riktlinjer för utbildningen. Kursplanerna för grundskolan finns även de i en förordning som beslutas av regeringen. Kursplanerna för den obligatoriska särskolan samt vissa kursplaner för specialskolan och sameskolan föreskrivs av Skolverket. Kursplanerna kompletterar läroplanen och anger målen för undervisningen i varje enskilt ämne.

För att läroplan och kursplaner ska vara tydliga instrument i skolans planering och uppföljning av elevernas kunskaper bör måldokumentet för undervisningen vara ordnade i en mer logisk och samlad struktur än vad som är fallet i dag. Regeringen anser därför att en samlad läroplan som innehåller övergripande mål och riktlinjer samt kursplaner ska införas för grundskolan. Enligt regeringens mening bör en motsvarande samlad läroplan även införas för var och en av de övriga skolformerna inom det obligatoriska skolväsendet, dvs. obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan. Varje skolform ska dock ha sin egen samlade läroplan. Detta bör, enligt regeringens mening, väsentligt öka möjligheten att de nationella målen för utbildningen blir kända hos varje lärare. Dessutom bör förutsättningarna för att målen ska styra undervisningen i högre grad än tidigare också förbättras.

De samlade läroplanernas första del ska i princip vara likalydande för samtliga skolformer. Denna del ska innehålla skolans värdegrund och uppdrag samt i allt väsentligt det som i dag finns i nuvarande läroplan avseende övergripande mål och riktlinjer för utbildningen. De övergripande målen bör ange de generella kompetenser som eleverna ska ha utvecklat när de lämnar grundskolan och motsvarande skolformer och ska gälla i all undervisning. Den andra delen av läroplanerna ska innehålla respektive skolforms kursplaner. Kursplanerna ska ange kunskaper i ämnena som undervisningen ska inriktas mot. Endast övergripande mål ska finnas i första delen av den samlade läroplanen. Detta innebär att uppdelningen i ”mål att sträva mot” och ”mål att uppnå” i dagens läroplan och kursplaner ska frångås. Uppföljningen och utvärderingen av på vilket sätt undervisningen har lett till att eleverna har utvecklats mot de övergripande målen bör genomföras enligt det som i dag gäller vid upp-

följning av skolans verksamhet i övrigt. Det innebär att målen ska följas upp och utvärderas på lokal nivå av såväl skolhuvudmännen som den enskilda skolan samt på nationell nivå av Skolverket. Skolinspektionen ska kontrollera att uppföljningen och utvärderingen på lokal nivå fungerar och att ansvaret för detta tas av huvudmän och skolor.

Enligt regeringens mening bör skolans värdegrund och uppdrag kvarstå oförändrat i de samlade läroplanerna. Utredningens direktiv har inte omfattat förslag till förändringar av den del i nuvarande läroplan som utgörs av skolans värdegrund och uppdrag.

Den nuvarande läroplanen gäller för förskoleklassen och tillämpas inom fritidshemmet. Regeringen anser att förskoleklassen och i tillämpliga delar fritidshemmet på motsvarande sätt bör omfattas av avsnitten om skolans värdegrund och uppdrag samt övergripande mål och riktlinjer i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna.

Inom Regeringskansliet pågår för närvarande ett arbete med att ta fram ett förslag till ny skollag. De övergripande målen i den nya skollagen ska återspeglas i de samlade läroplanerna. De ändringar av läroplanerna som kommer att bli aktuella avser en anpassning av läroplanerna till den nya skollagen och inte en separat och materiell översyn. Regeringen avser, under förutsättning att riksdagen fattar beslut i enlighet med regeringens förslag, att ge Skolverket i uppdrag att dels utarbeta förslag till nya kursplaner och kunskapskrav, dels föreslå de ändringar som är nödvändiga för att anpassa mål och riktlinjer till en ny målstruktur.

Genom dessa förändringar anser regeringen att måldokumentet för grundskolan och motsvarande skolformer blir ett tydligare verktyg och stöd för lärarna i såväl planeringen av undervisningen som uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling. Enligt regeringens mening kommer också förhållandet mellan de övergripande läroplanmålen och de mer ämnesspecifika målen och kunskapskraven i kursplanerna att tydliggöras, vilket bidrar till en bättre målstruktur. Detta medför i sin tur bättre förutsättningar för en ökad måluppfyllelse.

4.2 Kursplaner och kunskapskrav

Regeringens förslag: Kursplanerna för grundskolan ska innehålla:

- ämnets syfte, och
- centralt innehåll till slutet av årskurs 3, 6 och 9.

Kursplanerna ska kompletteras med föreskrifter om nationella kunskapskrav som meddelas av Statens skolverk.

Utredningens förslag: Kursplanerna ska innehålla avsnitten syfte, mål för undervisningen, huvudsakligt innehåll och grund för bedömning. I avsnittet om grund för bedömning ska det anges kunskapskrav för godtagbara kunskaper i årskurs 3 och 6 samt kunskapskrav för de godkända betygsstegen i årskurs 9.

Remissinstanserna: Bland de instanser som ser positivt på förslaget till en ny kursplanstruktur finns *Ekonomistyrningsverket, Lärarutredningen samt Linköpings och Stockholms kommuner.*

Statens skolverk ställer sig i huvudsak positivt till förslaget men anser att principerna för konstruktionen av och relationen mellan mål för undervisningen, huvudsakligt innehåll och grund för bedömning/kunskapskrav närmare behöver preciseras. Skolverket instämmer i att kursplanerna bör omfatta en viss innehållslig bestämning men föreslår att benämningen "huvudsakligt innehåll" ersätts med "centralt innehåll". Vidare anser Skolverket att den åtskillnad som föreslås avseende övergripande kompetens i läroplanen och ämnesspecifika kompetenser i kursplanerna är problematisk. Skolverkets bedömning är att kursplanerna bör identifiera vilka ämnesspecifika kompetenser som leder till att läroplanens generella kompetensmål förverkligas och tydligt uttrycka detta. *Myndigheten för skolutveckling* instämmer i dessa synpunkter.

Lärarnas Riksförbund tillstyrker utredningens förslag till ny kursplanstruktur. Förbundet anser dock att det blir en grannlaga uppgift att i praktiken utforma kursplanerna så att de inte detaljreglerar lärarens uppdrag, samtidigt som de ska utgöra en garanti för likvärdiga kunskaper.

Flera instanser, däribland *Umeå universitet* och *Tranås kommun*, påtalar vikten av att lärare och skolledare även fortsättningsvis ges en hög grad av pedagogisk frihet att själva utforma läroplaner och kursplaner utifrån den egna skolans och elevernas behov. Även *Karlstads universitet* anser att det är en fördel om styrdokumentet ger frihetsmarginaler för olika tolkningar, eftersom det engagerar lärarnas egna reflektioner.

Göteborgs kommun anser att frågan om vilka mål som ska återfinnas i läroplan respektive kursplaner är viktig och att frågan därför bör belysas mer utförligt.

Friskolornas Riksförbund säger sig vara osäkra på om den föreslagna kursplanstrukturen och exemplen på huvudsakligt innehåll ger en ökad tydlighet i förhållande till vad som gäller i dag. Förbundet understryker att fristående skolor även fortsättningsvis bör ges möjlighet att kunna arbeta efter egna kursplaner.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att det finns tydliga måldokument som är väl kända hos skolledare, lärare och andra verksamma inom skolan samt elever. Tydliga kursplaner är en förutsättning för att alla elever ska ges en likvärdig utbildning. Tydliga kursplaner ger också ett ökat stöd för lärarnas uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling liksom för rektor att göra uppföljning på verksamhetsnivå. Denna kvalitetshöjning medför i sin tur bättre förutsättningar för en ökad måloppfyllelse.

Som tidigare nämnts ges i betänkandet *Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan* (SOU 2007:28) en omfattande beskrivning av bakgrunden till dagens målsystem och de problem med systemet som lärare, rektorer och andra verksamma i grundskolan har upplevt. Målsystemet som sådant har upplevts som både otydligt och svårtillgängligt. Enligt utredningen har konstruktionen med mål att uppnå respektive mål att sträva mot varit en av orsakerna till svårigheterna med att genomföra det nuvarande målsystemet. En ytterligare svårighet är att flera av målen i läroplanen sammanfaller med målen i kursplanerna. Dessutom är förhållandet mellan målen i läroplanen och målen i kursplanerna oklart genom att målen i båda dokumenten är av såväl övergripande som ämnesspecifik karaktär. Dagens kursplaner med förhållandevis öppna mål som ofta också saknar ämnesinnehåll lämnar ett stort tolkningsutrymme. Detta har

bidragit till en bristande förståelse av mål- och resultatstyrningens principer och resulterat i en mängd olika lokala tolkningar av kursplaner och betygskriterier. Regeringen anser i likhet med utredningen att detta i sin tur bl.a. har medfört att nivån på undervisningen och bedömningen av elevernas måluppfyllelse inte kan anses vara likvärdig i landets grundskolor.

Liknande brister uppmärksammade också Skolverket i sin lägesbedömning 2005⁵. Verket konstaterade då att kursplanernas struktur och innehåll uppfattas som otydliga av lärarna. Denna bild förstärks av Skolverkets lägesbedömning 2007⁶ som pekar på en fortsatt bristande likvärdighet i betygssättningen. Vidare anges i Skolverkets rapport *Kursplanen – ett rättesnöre?*⁷ att det finns en betydande variation i hur lärare använder och tolkar kursplanerna och systemet. I rapporten anges bland annat att lärares synpunkter på kursplanerna varierar och att ett framträdande drag är en kluvenhet hos användarna. Många lärare efterlyser större tydlighet, särskilt i fråga om mål och betygskriterier.

Nuvarande kursplaner för grundskolan finns i förordningen (SKOLFS 2000:135) om kursplaner för grundskolan. För varje enskilt ämne finns en kursplan. Kursplanerna uttrycker de krav som staten ställer på utbildningen i de olika ämnena i grundskolan. Även mål och riktlinjer i läroplanen ska ligga till grund för planeringen av undervisningen.

Regeringen anser att en given förutsättning för att en kursplan ska fungera i ett målstyrt skolsystem är att den förstås och används av lärare. Kursplanen ska tillsammans med de övergripande målen vara grunden för planering och genomförande av undervisningen. Den ska också utgöra underlag för diskussioner mellan lärarna för utveckling av metoder och arbetssätt. De övergripande målen ska förmedlas och konkretiseras i ämnesundervisningen. Kursplanen ska kunna förklaras för och diskuteras med eleverna och även med föräldrarna. Vidare ska kursplanerna vara utformade på ett sätt som ger lärare pedagogisk frihet att tillsammans med eleverna planera och genomföra undervisningen utifrån lokala förutsättningar och behov.

Ny kursplanestruktur

Regeringen anser att en tydlig struktur medför att kursplanerna blir mer begripliga och funktionella för berörda målgrupper. Den struktur som utredningen föreslår uppfyller i stort sett dessa behov, men den kan enligt regeringens mening göras ännu tydligare och än mer stringent. Kursplanestrukturen ska därför innehålla följande:

- ämnets syfte, och
- centralt innehåll till slutet av årskurs 3, 6 och 9.

Regeringen anser därmed att avsnitten ”syfte” och ”mål för undervisningen” ska sammanföras till ett avsnitt och ges benämningen ”ämnets syfte”. Dessa avsnitt överlappar varandra eftersom syftet med ämnet ligger till grund för målen och det finns därför skäl att dessa två avsnitt

⁵ Skolverket 2005, rapport 264.

⁶ Skolverket 2007, rapport 303.

⁷ Skolverket 2008, rapport 310.

synliggörs under samma rubrik. Denna förändring bör också medföra tydligare kursplaner eftersom antalet nivåer reduceras till två.

För att ytterligare öka tydligheten och förståelsen för de olika måltyperna i den samlade läroplanen anser regeringen att kursplanerna i första hand ska ange kunskaper i ämnet. Kunskaper i ämnet kan avse såväl förmågor som faktakunskaper och ska uttryckas på ett sådant sätt att de inte begränsar elevernas kunskapsutveckling i ämnet. Detta innebär, som tidigare nämnts, att mål av mer övergripande karaktär ska återfinnas i den första delen i de samlade läroplanerna. Enligt regeringens mening kommer detta att leda till att kursplanerna blir tydligare och att förståelsen för måltypernas olika syften ökar. Bedömningen och betygssättningen måste utgå från vad den enskilde eleven visar för kunskaper i de olika ämnena. Detta betyder inte att de övergripande målen är mindre viktiga utan att dessa mål utgör en grund för all undervisning. Inom ramen för den samlade läroplanen ska därför sambandet mellan de övergripande målen och kursplanernas mål framgå.

Av betänkandet *Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan* (SOU 2007:28) framgår att med dagens kursplaner har lärare haft svårigheter att planera sin undervisning enbart efter målen. Enligt regeringens mening måste därför kursplanerna på ett tydligare sätt än i dag uttrycka vad undervisningen ska handla om. Innehållsangivelserna ska således vara sådana att de ger lärarna en god förståelse för vad som ska behandlas men inte vara av den omfattningen att de begränsar lärare i valet av ett mer detaljerat ämnesinnehåll eller arbetssätt. Regeringen anser därför att benämningen ”centralt innehåll” är att föredra i stället för ”huvudsakligt innehåll”. Benämningen ”huvudsakligt innehåll” kan verka för styrande och därmed begränsa lärarnas val av ämnesområden och arbetssätt.

Genom att sammanföra ämnets syfte och målen för ämnet under samma rubrik, frångå nuvarande två målnivåer och i stället införa en målnivå samt att betona att kursplanerna ska ange kunskaper i ämnet gör regeringen bedömningen att lärare och rektorer får ett tydligare och mer lättillgängligt måldokument. Kursplanerna bedöms dessutom bli mer lättbegripliga för eleverna. Detta bör i sin tur medföra att lärarnas bedömning av elevernas kunskaper blir mer likvärdig över landet. Det bör också innebära bättre förutsättningar för att eleverna ska få mer likvärdiga kunskaper oavsett var i landet de bor.

Vidare anser regeringen att kursplanerna ska kompletteras med föreskrifter om nationella kunskapskrav i årskurs 3, 6 och 9. I dag meddelar regeringen föreskrifter om läroplanen. I läroplanen ingår bl.a. mål att uppnå i årskurs 5 och 9. Mål att uppnå i årskurs 9 motsvarar också betyget Godkänt. Skolverket har regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om betygskriterier för betygen Väl godkänt och Mycket väl godkänt. Utredningen föreslog att Skolverket skulle meddela föreskrifter om kursplanerna för grundskolan. Enligt regeringens mening bör innehållet i de grundläggande nationella styrdokumenterna fastställas av ett organ som har politiskt ansvar. Regeringen bör därför meddela föreskrifter om kursplanerna för grundskolan. Statens skolverk, som är regeringens expertmyndighet på området, bör lämna förslag till kursplaner. Det krävs dock en betydande ämneskompetens på detaljnivå för att utforma föreskrifter om kunskapskrav. Verket bör därför dessutom

utarbete och meddela föreskrifter om kunskapskrav för samtliga årskurser, dvs. för årskurs 3, 6 och 9. En utgångspunkt för arbetet är att ambitionsnivån i de nya kursplanerna anpassas till vad som är realistiskt att genomföra inom ramen för undervisningstiden. Regeringen anser också att skolans och huvudmannens ansvar för att eleverna ges möjlighet att nå kunskapskraven för godtagbara kunskaper respektive godkänt betyg ska anges i de samlade läroplanerna.

Enligt regeringens bedömning kommer den nya kursplanestrukturen med fler och tidigare avstämningar i form av nationella kunskapskrav att leda till tydligare och mer stringenta kursplaner. Detta bedöms i sin tur leda till att lärare och rektorer får ett bättre och mer översiktligt styrdokument vid planeringen av undervisningen och uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling samt uppföljningen av verksamheten. Den nya kursplanestrukturen bedöms också bli lättare att förstå och relatera till för eleverna. Samtidigt ger det nya måldokumentet även fortsättningsvis tillräcklig frihet för lärare att tillsammans med eleverna planera och genomföra undervisningen utifrån lokala förutsättningar och intressen. Tillsammans med övriga reformer som regeringen genomför eller planerar att genomföra, bedömer regeringen att dessa förändringar kommer att leda till bättre förutsättningar för att fler elever ska nå skolans kunskapsmål.

Regeringen behandlar bl.a. utformningen av kursplanerna för den obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan i avsnitt 5.

4.3 Nationella kunskapskrav och ämnesprov

Regeringens förslag: Det ska finnas nationella kunskapskrav i slutet av årskurs 3, 6 och 9 i grundskolan. För årskurs 3 och 6 ska kunskapskrav för godtagbara kunskaper anges och för årskurs 9 ska kunskapskrav för betygsstegen anges. I årskurs 3 ska dessa avse svenska, svenska som andraspråk och matematik. Det ska även finnas nationella kunskapskrav i årskurs 3 för de natur- och samhällsorienterande ämnesgrupperna.

I årskurs 6 ska kunskapskraven avse samtliga ämnen förutom ämnet moderna språk (engelska ingår inte i moderna språk) och i årskurs 9 ska de avse samtliga ämnen.

Utöver de obligatoriska nationella ämnesproven i årskurs 3 och 9, ska ämnesprov i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska också användas i slutet av årskurs 6.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Enligt utredningens bedömning bör det också finnas nationella avstämningstillfällen i årskurs 3 för ämnen inom de naturorienterande och samhällsorienterande områdena.

Nationella kunskapskrav

Myndigheten för skolutveckling, Gotlands, Linköpings, Stockholms, och Malmö kommuner ställer sig bakom förslagen. Malmö kommun framhåller dock att det måste framgå att skolan har ansvar för att ge eleven förutsättningar att nå målen, t.ex. genom stödundervisning eller annan form av särskilt stöd.

Statens skolverk tillstyrker att det vid de tillfällen det finns nationellt fastställda avstämningstillfällen också ska finnas kunskapskrav. Skolverket finner dock utredningens formulering Kunskapskrav för godtagbara kunskaper otymplig och föreslår i stället formuleringen Kunskapskrav i årskurs 3 respektive Kunskapskrav i årskurs 6. Uppsala universitet påpekar att begreppet Kunskapskrav för godtagbara kunskaper bör ersättas med Mål att uppnå.

Lärarytredningen anser att det är väsentligt att stämna av fler ämnen än matematik och svenska redan i årskurs 3, bl.a. eftersom eleverna kan behöva stöd även i andra ämnen. Lärarytredningen anser vidare att det finns skäl att införa tydliga statliga kunskapskrav för vart och ett av betygssstegen i syfte att förbättra likvärdig bedömning. Haninge kommun delar utredningens bedömning att det behövs fler avstämningstillfällen och att de årskurser som föreslås är bra. Däremot anser kommunen att det behöver finnas mål om läsförmåga i årskurs 1 och att det ska finnas avstämningspunkter för alla ämnen som det undervisas i även i årskurs 3. Handikappförbundens samarbetsorgan anser att skolformernas kursplaner ska ha likadan struktur och att tillfällena för avstämning därför ska vara desamma i grundskola, särskola och specialskola. Statskontoret instämmer i förslaget om nationellt fastställda kunskapskrav men anser att insatserna bör vägas mot kostnaderna samt den ökade arbetsbördan för Skolverket, skolor och lärare. Statskontoret efterlyser en genomarbetad analys av förslagets konsekvenser. Landsorganisationen i Sverige (LO) anser att förslaget är väl avvägt men vill understryka att acceptansen för förslaget bygger på att resultaten används till att identifiera och ge stöd till elever som är i behov av detta för bättre måloppfyllelse. Sveriges Skolledarförbund vill uppmärksamma regeringen på de nationella mätningarnas starkt styrande effekt. Det är avgörande att avstämningstillfällena konstrueras så att de mäter alla former av kunskapskvaliteter och att bedömningarna går att använda för att utveckla undervisningen.

Det finns också ett flertal instanser som motsätter sig förslaget, däribland Eskilstuna, Lidköpings och Tranås kommuner samt flera lärosäten. Karlstads universitet anser att förslaget att förlägga det första avstämningstillfället så tidigt som årskurs 3 är överilrat och pedagogiskt ogenomtänkt. Södertörns högskola anser att de två avstämningstillfällen som redan nu finns i årskurs 5 och 9 är tillräckliga.

Flera kommuner ser positivt på förslagen att stärka uppföljningssystemet med bl.a. fler nationella ämnesprov, däribland *Haninges*, *Linköpings*, *Stockholms* och *Gotlands kommuner*. *Gotlands kommun* menar att det är önskvärt med en utökad obligatorisk insamling av resultaten av de nationella ämnesproven, men att det inte får drivas så långt att undervisningen inriktas på att nå goda resultat vid de nationella ämnesproven i stället för på måluppfyllelsen av ämnesmålen. *Linköpings kommun* framhåller behovet av en diskussion om kopplingen mellan nationella ämnesprov och betygssättning.

Lärarnas Riksförbund ställer sig också positivt till utredarens förslag om fler och tidigare avstämningstillfällen. Det gör även *Lärarförbundet*, som dock kritiserar förslaget att de nationella ämnesproven ska vara obligatoriska från årskurs 3. När det gäller förslaget att betygssättningen kopplas mer till de nationella ämnesproven ser förbundet en fara i att proven i högre utsträckning kommer att styra elevens lärande.

Skolverket tillstyrker i huvudsak förslaget men anser att det finns ett antal frågeställningar som ytterligare behöver belysas. Bland annat är verket tveksamt till en starkare koppling mellan provresultat och slutbetyg på individnivå. *Skolverket* anser att det är bättre att ställa ett generellt krav på skolorna att analysera provresultat och slutbetyg än att begränsa proven till att ta upp systematiska avvikelser. *Myndigheten för skolutveckling* är tveksam till att de nationella ämnesproven i högre grad än i dag ska styra betygssättningen. *Myndigheten* anser att skärpta krav på öppenhet och tydlighet i denna fråga stärker likvärdigheten bättre än att lägga fast en styrande princip eller bestämmelse.

Till de instanser som är mer kritiska hör *Specialpedagogiska institutet* som menar att förslaget är tveksamt med tanke på elever med funktionshinder i grundskolan eller elever som har andra svårigheter. Dessa elever har samma behov som t.ex. elever i särskolan att få en uppföljning av kunskapsutvecklingen där individuella hänsyn tas till elevernas skiftande förutsättningar. *Synskadades Riksförbund* betonar att undervisningssituationer och provtillfällen måste utformas så att det är elevernas individuella behov och förutsättningar som styr.

Waldorfskolefederationen ifrågasätter starkt obligatoriska nationella ämnesprov i svenska och matematik i synnerhet för årskurs 3, men också för årskurs 6. En bedömningspraktik på klassrumsnivå ger god information till lärare och elever om elevernas kunskaper, behov och progression.

Ett flertal lärosäten är också kritiska till förslagen om ett stärkt uppföljningssystem. Enligt *Karlstads universitet* är det viktigt att undervisningen inte helt koncentreras till att eleverna ska klara provuppgifterna. *Uppsala universitet* pekar bland annat på att förslaget på nationella ämnesprov oftare och inom fler ämnen riskerar att skapa en skola som ägnar sig åt uppföljning snarare än åt utveckling av undervisningen. *Göteborgs universitet* anser att betygen bör grunda sig på lärarens bedömning av elevernas prestationer under en längre tid – inte vid ett enskilda tillfälle då pressen kan bli för stor för eleven. Även *Högskolan i Kalmar*, *Malmö högskola* och *Södertörns högskola* instämmer i denna kritik.

Bland de kommuner som är tveksamma till förslagen finns *Eskilstuna*, *Göteborgs* och *Lidköpings kommuner*. *Göteborgs kommun* befarar att de elever som är i behov av att visa vilka kunskaper man tillägnat sig på annat sätt än genom skriftliga prov kommer att missgynnas.

Sameskolstyrelsen anser att nationella ämnesprov i samiska bör användas i årskurs 3 och 6 vid sameskolan samt för de elever som genomgått sameskola även i årskurs 9.

Skälen för regeringens förslag

Nationella kunskapskrav

Regeringen anser att det är viktigt med tidig uppföljning och tidiga insatser för att ge alla elever förutsättningar att nå målen. Samtidigt anger staten en lägsta nivå för lärarnas kontinuerliga uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling. Enligt dagens kursplaner finns nationella mål i slutet av årskurs 5 och 9. Regeringen anser att detta inte är tillräckligt utan bedömer att det behövs fler och tidigare avstämnings-tillfällen i grundskolan. Det huvudsakliga syftet med dessa kunskapskrav i årskurs 3, 6 och 9 är att ge lärarna stöd i arbetet med elevernas lärande och utveckling. Med nationellt utformade kunskapskrav i årskurs 3 får lärare bättre möjligheter att tidigt kunna identifiera elever som riskerar att inte nå skolans kunskapsmål och ge dessa elever adekvat stöd.

Nationella kunskapskrav vart tredje år ger dessutom ett lämpligt intervall för uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling. Mot bakgrund av att mål i årskurs 3 i svenska, svenska som andraspråk och matematik nyligen införts är det naturligt att årskurs 3 är ett första avstämningsstillfälle. Att nästa avstämningsstillfälle blir årskurs 6 är också rimligt, dels för att det ska finnas ett lämpligt tidsavstånd mellan årskurs 3 och 9, dels för att regeringen har för avsikt att införa betyg från och med årskurs 6. I likhet med utredningen anser regeringen att nationella kunskapskrav ska införas i årskurs 3, 6 och 9. Det bör också finnas nationella kunskapskrav i grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

För årskurs 3 och 6 ska det anges kunskapskrav för godtagbara kunskaper och för årskurs 9 ska kunskapskraven motsvara de tre betygsstegen. I årskurs 3 ska kunskapskraven anges för matematik, svenska och svenska som andraspråk, i årskurs 6 för samtliga ämnen förutom ämnet moderna språk och i årskurs 9 för samtliga ämnen. Engelska är ett eget ämne och ingår således inte i moderna språk. De vanligaste moderna språken i grundskolan är spanska, tyska och franska.

I propositionen *En ny betygsskala* (prop. 2008/09:66) föreslår regeringen att en betygsskala med sex betygssteg ska användas inom det offentliga skolväsendet. Betygsstegen ges beteckningarna A, B, C, D, E och F. Enligt propositionen bör det för årskurs 9 i grundskolan finnas föreskrifter och betygskriterier för kunskapskraven A, C och E.

För att lärare och rektorer ska få ett samlat och överskådligt måldokument för grundskolan och motsvarande skolformer avser regeringen att ge Skolverket i uppdrag att sammanställa och publicera respektive skolforms samlade läroplan och kunskapskrav i en publikation. Detta

kommer att leda till att det nya måldokumentet för skolan kommer att bli ett tydligare och nationellt mer likvärdigt stöd för lärare och rektorer.

Regeringen anser, i likhet med utredningen, att nationella kunskapskrav i fler ämnen i årskurs 3 kan bidra till att stärka den tidiga uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling. Eftersom eleverna undervisas i flera av de natur- och samhällsorienterande ämnena redan från årskurs 1 är det mest lämpligt att införa nationella kunskapskrav i dessa ämnesgrupper. I den naturorienterande ämnesgruppen ingår biologi, fysik och kemi och i den samhällsorienterande ämnesgruppen geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap. Enligt utredningen förekommer det sällan undervisning i de enskilda ämnena i de lägre årskurserna. Undervisningen är i stället ofta upplagd i projekt eller teman som gör att ämnena inte behandlas som enskilda ämnen utan som ämnesgrupper. Detta innebär att ett ämnesövergripande arbetssätt redan i dag används i de tidiga årskurserna. Regeringen föreslår därför att kunskapskrav i årskurs 3 inte ska finnas för de enskilda ämnena utan för de natur- och samhällsorienterande ämnesgrupperna. Regeringen avser därför att ge Skolverket i uppdrag att utarbeta föreskrifter om kunskapskrav för godtagbara kunskaper i årskurs 3 för de natur- och samhällsorienterande ämnesgrupperna.

Obligatoriska nationella ämnesprov i årskurs 3, 6 och 9

Gällande föreskrifter om nationella ämnesprov i 7 kap. 10 § första stycket grundskoleförordningen (1994:1194) anger att ämnesproven ska användas för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning. Syftena med provsystemet har dock successivt kommit att utvidgats till att även omfatta syften som att konkretisera kursmål och betygskriterier och bidra till ökad måluppfyllelse för elever. Enligt regeringens mening bör provsystemet framför allt syfta till att stödja en likvärdig bedömning och en rättvis betygssättning samt ge underlag för analys av i vilken utsträckning kunskapskraven nås på skolnivå, på huvudmannanivå och på nationell nivå.

Skolverkets studier visar att det i vissa skolor finns systematiska skillnader över tid mellan provresultat och slutbetyg. Skolverkets utbildningsinspektion visar även att bedömning och betygssättning är ett område som förbättrats även om det kvarstår stora utvecklingsbehov.

Utredningen föreslår att skolor i sitt kvalitetsarbete, i den utsträckning slutbetyg avviker systematiskt från resultaten på nationella ämnesprov, ska analysera orsakerna till avvikelserna. En analys mellan nationella prov och slutbetyg skulle sannolikt vara ett värdefullt underlag i skolornas kvalitetsarbete. Enligt regeringens mening är det inte rimligt att det över längre tid förekommer systematiska skillnader på skolnivå mellan genomsnittliga provresultat och slutbetyg. Regeringen har redan förstärkt uppföljningen av skolsystemet på nationell nivå genom att bl.a. inrätta Statens skolinspektion vars huvuduppgift är tillsyn och kvalitetsgranskning för skolväsendet samt tillståndsgivning för fristående skolor. Regeringen bedömer att Skolinspektionen, med tätare och skarpere inspektioner, kommer att bidra till att uppföljningen på såväl huvudmannanivå som skolnivå utvecklas och stärks.

Ämnesproven i årskurs 9 ska användas för att bedöma elevens kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning. De nationella ämnesproven ska ingå i underlaget vid betygssättning av enskilda elever. I läroplanerna för såväl det obligatoriska skolväsendet som för de frivilliga skolformerna finns riktlinjer för bedömning och betyg. Av dessa framgår att läraren vid sin betygssättning ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

I dag finns obligatoriska ämnesprov i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik i årskurs 9. Regeringen beslutade i oktober 2008 att införa nationella ämnesprov i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 3 samt i biologi, kemi och fysik i årskurs 9. De nationella ämnesproven i dessa ämnen ska provas ut våren 2009 och de nya bestämmelserna ska tillämpas första gången våren 2010. Regeringen beslutade också att de nationella ämnesproven i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska i årskurs 5 blir obligatoriska från och med våren 2009.

Regeringen anser, i likhet med utredningen, att det förutom de obligatoriska nationella ämnesproven i årskurs 3 och 9 också ska finnas nationella obligatoriska ämnesprov för årskurs 6 i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska. Regeringens avsikt är att ämnesproven i årskurs 5 ska användas fram till dess att nationella ämnesprov i årskurs 6 i grundskolan och sameskolan, samt för årskurs 7 i specialskolan, finns utarbetade och kan användas.

Enligt regeringens mening kommer fler och tidigare obligatoriska nationella ämnesprov att stärka skolornas uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling. De kommer också att stärka likvärdigheten i lärares bedömning och betygssättning. Ytterst är detta ännu ett steg i regeringens ambition att ge elever bättre förutsättningar för en ökad måluppfyllelse.

4.4 Möjligheten att sätta blockbetyg avskaffas

Regeringens förslag: I grundskolan ska betyg sättas i varje enskilt ämne. Det ska inte vara möjligt att sätta sammanfattande betyg i ämnesblock.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Barnombudsmannen, Gotlands, Haninge, Malmö, Stockholms och Växjö kommuner* samt *Lärarnas Riksförbund* tillstyrker förslaget. Instanserna lyfter på olika sätt fram att det ur ett likvärdighetsperspektiv är problematiskt med dagens möjlighet för lärare att välja mellan att sätta betyg i varje ämne eller i ämnesblock.

Ett flertal instanser är dock kritiska till förslaget, däribland *Södertörns högskola*, *Myndigheten för skolutveckling* och *Partille kommun*. Enligt *Myndigheten för skolutveckling* ger förslaget signaler om en återgång till en mer avgränsad ämnesundervisning när undervisningen och skolans organisation i stället behöver hitta vägar som möjliggör mer av kunskapsintegration och lärarsamverkan. *Högskolan i Gävle* menar att ett eventuellt avskaffande av blockbetygen kan innebära en risk för minskat

samarbete över ämnesgränser, vilket i sin tur kan medföra en risk att helhetssynen går förlorad. *Eskilstuna kommun* framhåller att ett slopande av möjligheten att sätta blockbetyg kommer att minska förutsättningen för ämnesintegrering och ämnesövergripande arbetssätt. På längre sikt kan det också påverka kunskapssynen i skolan, menar kommunen. *Göteborgs kommun* anser att förslaget är ett ingrepp i skolans och lärarens möjlighet att utforma undervisningen på det sätt som bäst passar de lokala förutsättningarna. Kommunen befärar att det kan leda till större svårigheter att organisera elevernas lärande så att helheter och sammanhang skapas, något som enligt modern forskning är gynnsamt för såväl motivation som kunskapsinhämtning. Även *Lärarförbundet* framför kritik och menar att förslaget kan inverka menligt på den ökade måluppfyllelse som förslagen är lagda för att främja. En snäv fokusering enbart på enskilda ämnen kan leda till att eleverna fråntas möjligheten att basera sitt lärande på bredare sammanhang och de egna referensramarna.

SO-läraryöreningen är starkt kritiskt till förslaget och väddar till berörda myndigheter att avstå från att genomföra förslaget. *Malmö högskola* avvisar helt förslaget och menar att det går att finna en bättre lösning genom en förändring av ämnesutbudet.

Skälen för regeringens förslag: I grundskolan kan undervisningen i natur- och samhällsorienterande ämnen ske antingen ämnesintegrerat eller ämnesuppdelat. I dagens kursplaner för grundskolan är ämnena biologi, fysik och kemi samlade under rubriken Naturorienterande ämnen (NO) och ämnena geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap under rubriken Samhällsorienterande ämnen (SO). Lärarna får välja mellan att sätta ämnesbetyg eller ett sammanfattande betyg för respektive ämnesblock. Som stöd för betygssättningen finns för de samhällsorienterande ämnena betygskriterier för ämnesblocket samt betygskriterier för varje ämne som ingår i blocket. De naturorienterande ämnena, som saknar betygskriterier på blocknivå, har likalydande betygskriterier för biologi, fysik och kemi. Däremot finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret, som motsvarar betyget Godkänt, på såväl blocknivå som för respektive ämne för de naturorienterande ämnena.

Utredningen pekar på att lärarnas möjlighet att undervisa i NO-respektive SO-ämnena separat eller i block inte har ett direkt samband med betygssättningen. Även om undervisningen har skett ämnesintegrerat kan lärarna sätta betyg i de enskilda ämnena inom respektive ämnesblock. Det är lärarnas uppgift att bedöma om de vill sätta blockbetyg eller inte. Regeringen konstaterar, i likhet med utredningen, två problem med detta. Det kan dels vara svårt att tolka och tillämpa kursplaner och betygskriterier för NO- respektive SO-blocken och kursplanerna i de olika ämnena. Det är framför allt kursplanerna för de naturorienterande ämnena och tillhörande betygskriterier som kan uppfattas som oklara och svåra att tillämpa. Dessutom kan elever som får blockbetyg missgynnas jämfört med dem som får betyg i de enskilda ämnena vid beräkning av meritvärde för ansökan till gymnasieskolan.

Regeringen instämmer i utredningens förslag att möjligheten att sätta blockbetyg i natur- och samhällsorienterande ämnen i grundskoleförordningen ska tas bort. Regeringen anser att detta också bör gälla för specialskolan. Detta medför att mål- och betygssystemet blir enklare att

förstå för lärare och elever och att meritvärderingen till gymnasieskolan blir enklare och mer likvärdig för alla elever. Enligt regeringens mening kvarstår möjligheten att undervisa integrerat genom det stora lokala friutrymme att välja arbetsområden och arbetssätt som fortfarande finns inom kursplanernas ram.

Prop. 2008/09:87

5 Konsekvenser för obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan

5.1 Obligatoriska särskolan

Regeringens bedömning: Kursplanerna för obligatoriska särskolan bör ha samma struktur som kursplanerna för grundskolan.

Den obligatoriska särskolan bör även fortsättningsvis ha egna kursplaner anpassade till de behov skolan ska kunna tillgodose för var och en av eleverna. Vid en kommande anpassning av mål och riktlinjer bör de särskilda mål som finns för grundsärskolan och träningsskolan ses över.

Elever i den obligatoriska särskolan bör på samma sätt som elever i grundskolan ha möjlighet att följa sin utveckling mot uppställda kunskapskrav. I uppföljningssystemet bör därför elevernas olika förutsättningar och de individuella hänsyn som därmed måste tas beaktas.

Utredningens bedömning: Det bör utredas dels hur grundsärskolans och träningsskolans behov av kursplaner bäst kan tillgodoses, dels hur ett eventuellt betygssystem för särskolan bör se ut. Vidare bör det övervägas hur särskolans resultat bättre kan belysas genom att det i styrdokumentet för särskolan anges utvärderingsbara mål.

Remissinstanserna: *Socialstyrelsen* delar utredarens bedömning att det bör utredas hur särskolans och träningsskolans behov av kursplaner bäst kan tillgodoses. Även *Barnombudsmannen*, *Handikappombudsmannen*, *Haninge*, *Malmö* och *Umeå kommuner* instämmer i denna bedömning. *Statens skolverk* ser risker med att en huvudsaklig innehållsstyrning kombinerat med mer begränsade tidsramar minskar utrymmet för anpassning och variation, vilket kan ge konsekvenser för elevernas lärande i dessa skolformer. Eftersom erfarenheter visar att elevantalet i särskolan hänger nära samman med grundskolans arbete vill Skolverket lyfta fram det väsentliga i att särskolans styrdokument inte konstrueras utifrån en redan fastslagen struktur för grundskolan. Dessa skolformer bör i stället behandlas i relation till varandra. *Lärarytredningen* betonar att utgångspunkterna för en eventuell utredning om särskolans styrdokument bör vara att pröva om samma samlade läroplansdokument kan gälla för samtliga obligatoriska skolformer. *Handikappförbundens samarbetsorgan* stödjer utredarens förslag. Det framhåller att grundskolans, särskolans och specialskolans kursplaner bör innehålla så få skillnader som möjligt och vara sammanlänkade som en röd tråd. Även *Växjö kommun* ser ett värde i att styrdokumentet följer samma struktur och målformulering.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 6 kap. 1 § skollagen (1985:1100) är särskolan till för barn och ungdomar som har en utvecklingsstörning, som fått ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, personer med autism eller autismliknande tillstånd och som på grund av detta inte kan nå upp till grundskolans respektive gymnasieskolans kunskapsmål. Till obligatoriska särskolan räknas grundsärskolan och träningsskolan. Obligatoriska särskolan ska enligt skollagen ha tio årskurser. Elever som slutfört årskurs 9 har rätt till fortsatt utbildning i årskurs 10. Eleverna undervisas i princip i samma ämnen som grundskolans elever, men ämnenas innehåll och omfattning anpassas till varje elevs förutsättningar. Träningsskolan finns för de elever som inte kan tillgodogöra sig undervisningen i grundsärskolan. I stället för enskilda ämnen rymmer träningsskolans kursplan fem ämnesområden som tillsammans ska ge eleverna förutsättningar för en god utveckling. De fem områdena är estetisk verksamhet, kommunikation, motorik, vardagsaktiviteter och verklighetsuppfattning. Enligt särskoleförordningen (1995:206) ska det finnas en kursplan för varje ämne i grundsärskolan och för varje ämnesområde i träningsskolan. Strukturen är densamma som för grundskolans kursplaner.

Utredningen gjorde bl.a. bedömningen att det bör utredas hur grundsärskolans och träningsskolans behov av kursplaner bäst kan tillgodoses. Enligt regeringens mening bör kursplanerna för grundsärskolan och träningsskolan ha motsvarande struktur som föreslagits för grundskolans kursplaner. Att kursplanernas utformning är desamma för samtliga skolformer är viktigt ur ett likvärdighetsperspektiv och möjliggör också samarbete och rörlighet mellan skolformerna. Regeringen anser vidare att obligatoriska särskolan även fortsättningsvis behöver egna kursplaner som är anpassade till elevernas särskilda förutsättningar och behov. Det bör också bli enklare att bedriva ämnesstudier för de elever i träningsskolan som kan tillgodogöra sig ämnesstudier i vissa ämnen. I detta sammanhang bör även de elever som är mottagna i särskolan men får sin undervisning i grundskolan eller sameskolan (integrerade elever) beaktas. Obligatoriska särskolans kursplaner gäller också för dessa elever. Därmed bör också framtida kursplaner skapa utrymme för integrering i grundskolan för särskolans elever.

Som tidigare nämnts bör även den obligatoriska särskolan ha en egen samlad läroplan där både övergripande mål och riktlinjer för utbildningen samt kursplaner ingår. Kursplanerna ska kompletteras med kunskapskrav. De särskilda mål för grundsärskolan och träningsskolan som i dag finns i Lpo 94 bör kunna inarbetas i en samlad läroplan för obligatoriska särskolan. Dessa mål bör därför ses över i samband med de ändringar som bör genomföras för att anpassa mål och riktlinjer till en ny målstruktur.

Elever i obligatoriska särskolan bör på samma sätt som elever i grundskolan ha möjligheter att följa sin utveckling mot uppställda kunskapskrav. Regeringen delar därvid utredarens bedömning om att särskolans resultat bättre bör belysas. Vissa av de uppföljningsinstrument som används i grundskolan, t.ex. nationella ämnesprov, tillämpas i dag inte i särskolan. Betyg ges endast om eleven eller elevens vårdnadshavare

begär det. Regeringen gav i februari 2008 Myndigheten för skolutveckling i uppdrag (U2008/1230/S) att stärka kunskapsbedömningen i särskolan (obligatoriska särskolan och gymnasiesärskolan) och vuxenutbildningen för utvecklingsstörda (särvox). Genom uppdraget ska myndigheten stimulera en fokusering på kunskapsmålen för att med utgångspunkt i elevernas individuella förutsättningar förbättra utbildningens kvalitet. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 29 maj 2009. Uppdraget hanteras numera av Skolverket.

Utredaren har föreslagit att särskolans betygssystem bör utredas. I sitt betänkande anger utredaren bl.a. att det saknas redovisningar om bakgrund och motiv till att särskolan har egna kursplaner och ett eget betygssystem. Som tidigare nämnts föreslås i propositionen *En ny betygsskala* (prop. 2008/09:66) en flergradig betygsskala för samtliga skolformer. När det gäller grundsärskolan föreslås att en femgradig betygsskala ska användas när betygs sätts.

Regeringen anser att Skolverket bör få i uppdrag att utarbeta föreskrifter om nya kursplaner samt kunskapskrav för obligatoriska särskolan enligt den struktur som föreslås för grundskolan. Till kursplanerna bör Skolverket även utveckla allmänna råd. De särskilda kunskapsmål i läroplanen som gäller obligatoriska särskolan bör ses över i samband med de ändringar som bedöms behövas för att anpassa mål och riktlinjer till en ny målstruktur.

5.2 Specialskolan

Regeringens bedömning: Kursplanerna för specialskolan bör ha samma struktur som kursplanerna för grundskolan.

Vid en kommande anpassning av mål och riktlinjer bör de särskilda mål som finns för specialskolan ses över.

Utredarens bedömning: Överensstämmer i sak med regeringens bedömning.

Remissinsatserna: De remissinstanser som har svarat är övervägande positiva till utredarens bedömning. *Umeå kommun, Lärarutredningen, Växjö kommun* och *Handikappförbundens samarbetsorgan* instämmer med utredningen. *Specialskolemyndigheten* påpekar dock att specialskolan bör ingå i den allmänna läroplanen men med en skrivning som tydliggör att specialskolan utgör en egen skolform. Dessutom menar myndigheten att kursplaner som gäller specialskolan bör finnas tillgängliga parallellt med grundskolans läroplaner, dvs. i samma dokument/bok. *Utredningen om statliga specialskolor* instämmer i förslagen om att kursplaner och en sammanhållen läroplan för grundskolan även bör kunna tillämpas för specialskolan. Utredningen tillstyrker dessutom förslaget om att dagens mål att uppnå för specialskolan som finns i Lpo 94 bör beaktas i den kommande läroplansrevideringen.

Skälen för regeringens bedömning: Elever som på grund av dövhet, hörselskada, synskada och ytterligare funktionshinder samt elever med grav språkstörning eller som av andra skäl inte kan gå i grundskolan eller

i särskolan ska tas emot i specialskolan. Målen för utbildningen i specialskolan föreskrivs i läroplanen och i specialskoleförordningen (1995:401). För specialskolan gäller i flertalet ämnen samma kursplaner som för grundskolan. De mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte skolåret ska i specialskolan uppnås i slutet av det sjätte skolåret. De mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret ska i specialskolan uppnås i slutet av det tionde skolåret. För ämnena teckenspråk, svenska, engelska, moderna språk samt rörelse och drama har Skolverket meddelat föreskrifter om särskilda kursplaner. För övriga ämnen gäller de kursplaner som har föreskrivits för grundskolan.

Som tidigare nämnts bör även specialskolan ha en egen samlad läroplan där både övergripande mål och riktlinjer för utbildningen samt kursplaner ingår. Kursplanerna ska kompletteras med kunskapskrav. Strukturen i kursplanerna för specialskolan bör utformas på samma sätt som kursplanerna för grundskolan.

De särskilda mål för specialskolan som i dag finns i Lpo 94 bör kunna inarbetas i en samlad läroplan för specialskolan. Dessa mål bör därför ses över i samband med de ändringar som bör genomföras för att anpassa mål och riktlinjer till en ny målstruktur.

Regeringen anser att Skolverket bör få i uppdrag att utarbeta föreskrifter om nya kursplaner i bl.a. ämnena teckenspråk, svenska, engelska, moderna språk, rörelse och drama enligt den kursplanestruktur som föreslås för grundskolan samt kunskapskrav för dessa ämnen. För övriga ämnen gäller de kursplaner och kunskapskrav som kommer att utarbetas för grundskolan. Skolverket bör vidare få i uppdrag att utveckla allmänna råd för de nya kursplanerna. De särskilda mål i läroplanen som gäller specialskolan bör ses över i samband med de ändringar som bedöms behövas för att anpassa mål och riktlinjer till en ny målstruktur.

5.3 Sameskolan

Regeringens bedömning: Kursplanerna för grundskolan bör också gälla för sameskolan.

Vid en kommande anpassning av mål och riktlinjer bör de särskilda mål som finns för sameskolan ses över.

Utredarens bedömning: Överensstämmer i sak med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som har behandlat frågan är samtliga positiva till utredarens bedömning. *Myndigheten för skolutveckling* håller med om att de kursplaner som fastslagits för grundskolan även framgent kan tillämpas i sameskolan liksom att de specifika målen att uppnå för sameskolan i Lpo 94 bör beaktas vid en läroplansrevidering. *Lärarytredningen* ställer sig bakom förslaget om att kursplaner och läroplan för grundskolan bör kunna tillämpas för sameskolan. Så som anges i betänkandet bör man vid en eventuellt kommande revidering av läroplanen beakta sameskolans särskilda mål som rör samiska och den samiska kulturen. *Sameskolstyrelsen* anser att sameundervisningens sär-

skilda ställning inom det offentliga utbildningsväsendet inte har beaktats fullt ut i utredningen.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 3 kap. 3 § skollagen (1985:1100) får samers barn fullgöra sin skolplikt i sameskolan i stället för i grundskolan. Sameskolan, som omfattar årskurs 1–6, ska motsvara utbildningen i grundskolan och syfta till att ge samers barn en utbildning med samisk inriktning. Målen för utbildningen i sameskolan föreskrivs i läroplanen och i sameskolförordningen (1995:205). Utöver grundskolans mål att uppnå i läroplanen ska sameskolan ansvara för att varje elev efter genomgången sameskola är förtrogen med det samiska kulturarvet och kan tala, läsa och skriva på samiska. Enligt sameskolförordningen ska undervisningen ges på samiska och svenska och ämnet samiska ska förekomma i samtliga årskurser. De kursplaner som föreskrivits för grundskolan ska tillämpas också i sameskolan. Skolverket meddelar föreskrifter om en kursplan i samiska som också kan användas i modersmålsundervisning i samiska i grundskolan. För övriga ämnen gäller de kursplaner som föreskrivits för grundskolan. Det finns också s.k. integrerad samisk undervisning som innebär att en kommun träffat avtal med Sameskolstyrelsen om att anordna undervisning med samiska inslag. Denna utbildning ska i så fall integreras med utbildningen i grundskolan.

Som tidigare nämnts bör även sameskolan ha en egen samlad läroplan där både övergripande mål och riktlinjer för utbildningen samt kursplaner ingår. Kursplanerna och kunskapskraven för grundskolan gäller också för sameskolan.

De särskilda mål för grundsärskolan och träningsskolan som i dag finns i Lpo 94 bör kunna inarbetas i en samlad läroplan för sameskolan. Dessa mål bör därför ses över i samband med de ändringar som bör genomföras för att anpassa mål och riktlinjer till en ny målstruktur.

Regeringen anser att Skolverket bör få i uppdrag att utarbeta föreskrifter om en ny kursplan och kunskapskrav i samiska enligt den kursplanstruktur som föreslås för grundskolan. För övriga ämnen gäller de kursplaner och kunskapskrav som kommer att utarbetas för grundskolan. Även allmänna råd med samisk inriktning för övriga ämnen bör utarbetas. De särskilda kunskapsmål i läroplanen som gäller sameskolan bör ses över i samband med de ändringar som bedöms för att anpassa mål och riktlinjer till en ny målstruktur.

Regeringens bedömning: De samlade läroplanerna för grundskolan, obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan bör införas successivt fr.o.m. läsåret 2011/12. De elever som går i årskurs 9 i grundskolan och obligatoriska särskolan samt i årskurs 10 i specialskolan under läsåret 2011/12 bör ges möjlighet att fullgöra sin obligatoriska skolgång enligt äldre bestämmelser.

När förslag till nya kursplaner utarbetas bör verksamma lärare medverka. Allmänna råd bör utarbetas till de nya kursplanerna. Vidare bör en långsiktig genomförandeplan utarbetas.

Utredningens bedömning: Utredningen har inte gjort någon bedömning avseende ikraftträdande av de samlade läroplanerna. Utredningens bedömning om framtagande av kursplaner m.m. samt genomförande överensstämmer med regeringens bedömning. Utredningen gjorde också bedömningen att ett kommentar- och referensmaterial skulle finnas till kursplanerna.

Remissinstanserna: *Eskilstuna, Gotlands och Linköpings kommuner* tillstyrker utredningens bedömning och påtalar bl.a. att det är oerhört viktigt att tillräckliga resurser avsätts, både för att ta fram kommentarmaterialet och för att möjliggöra stöd och kompetensutvecklingsinsatser till rektorer, lärare och annan skolpersonal. Även *Statskontoret, Örebro kommun* och *Föräldraalliansen Sverige* poängterar vikten av att tillräckligt med resurser och tid avsätts för implementeringen. *Statens skolverk* delar utredningens bedömning och anger att en konsekvens av detta är att den totala tiden för uppdragen måste vara väl tilltagen så att utprovningar och efterföljande revideringar är möjliga att göra. Det är även viktigt att kursplanerna konstrueras utifrån läroplanens övergripande ambitioner och kompetensbeskrivningar. Detta förutsätter att en läroplan finns att tillgå i en framtida kursplanerevidering alternativt att läroplan och kursplaner revideras i nära samspel. *Specialpedagogiska institutet* framhåller att en tydlig strategi för implementering måste tas fram. Detta är viktigt för att den föreslagna reformen ska stärka resultaten i grundskolan och enskilda elevers målluppfyllelse. Dessutom kan en sådan tydlig strategi förhindra att enskilda elever som i dag har stora svårigheter i skolan missgynnas av reformen. Strategin bör bl.a. beskriva bakomliggande intentioner och syfte med reformen, ansvarsfördelningen på lärarnivå, skolnivå och skolhuvudmannanivå. *Uppsala universitet* menar att tankarna i styrdokumentet kan utvecklas genom att kommentarmaterial utarbetas för att underlätta lärarnas tolkning och implementeringen. Kommentarer till styrdokumentet är nödvändiga för att lärarna och skolorna inte ska överges i implementeringen. *Lärarytredningen* anser också att det finns ett stort behov av kommentar- och referensmaterial till kursplanerna, men vill poängtera att sådana bör vara så pass öppna att de lämnar reellt utrymme för läraren, som professionell yrkesutövare, att närmare planera undervisningens innehåll och arbetssätt tillsammans med eleverna. *Lärarnas Riksförbund (LR)* framhåller att reformerna måste stå i samklang med utformningen av den framtida lärarutbild-

ningen. LR lyfter därvid fram vikten av att samtliga utredningar inom skol- och lärarutbildningsområdet verkligen hänger samman. Prop. 2008/09:87

Andra instanser framför kritik. Enligt *Göteborgs universitet* saknas en riskanalys vad gäller implementeringen av förslagen. Frågan om vilka insatser som behövs för att bättre stödja lärarna vid införandet av nästa uppsättning av styrdokument lämnas enligt universitetet obesvarad i utredningen. *Sala kommun* befärar att kostnaderna kommer att bli omfattande för att implementera de föreslagna förändringarna av målsystemet. *Sveriges Kommuner och Landsting* ställer sig frågande till om föreslagna implementeringsinsatser verkligen är tillräckliga. *Barnombudsmannen* och *Barnens rätt i samhället* anser att det inte är tillräckligt att lärare i högre utsträckning ska medverka i framtagande av läroplaner och kursplaner. Av större vikt är att involvera elevorganisationerna så att även elevernas synpunkter synliggörs och tas tillvara i arbetet med en ny läroplan på nationell nivå.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt utredningen är brister vid utprövning och genomförande av nuvarande måldokument samt bristen på kommentarmaterial bidragande orsaker till att målsystemet inte har fungerat tillfredsställande. Detta har bl.a. lett till att lärare och rektor i många fall har otillräckliga kunskaper om målsystemet.

I bl.a. den proposition som föregick nuvarande läroplan (prop. 1992/93:220) utlovades kommentar- och referensmaterial till grundskolans läroplan och kursplaner. Något sådant fullständigt stödmaterial har dock inte tagits fram. Avsaknaden av ett gediget kommentarmaterial till kursplanerna har inneburit att kursplanerna inte förklarats eller motiverats och att intentionerna med kursplanerna inte kommit lärarna till del.

Sedan den 1 januari 1991 har kommunerna det fulla arbetsgivaransvaret för lärarna och är enligt skollagen skyldiga att se till att kompetensutveckling anordnas för den personal som har hand om utbildningen. I samband med reformer som innebär förändringar av så centrala måldokument som läroplan och kursplaner är det naturligt att staten tar ett särskilt ansvar för kompetensutveckling. Regeringen finner det därför viktigt att en långsiktig genomförandeplan tas fram för det nya målsystemet och att det också finns allmänna råd som stöd för lärarnas tillämpning av kursplaner och kunskapskrav.

Regeringen gör vidare bedömningen att ett stort ämneskunnande måste ligga till grund för utformningen av kursplanernas innehåll. Det är också viktigt att kursplanerna fungerar som effektiva styrverktyg för lärarnas undervisning. De ska även vara begripliga och lättillgängliga för eleverna. Framtida kursplaner bör därför i högre utsträckning än vad som gjordes i kursplanearbetet år 2000 arbetas fram och utprövas i samarbete med verksamma lärare. Avstämningar bör också ske med elevrepresentanter. Kursplanerna bör kompletteras med allmänna råd och det bör finnas en genomtänkt och långsiktig genomförandeplan för det nya måldokumentet.

De nya läroplanerna för grundskolan, obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan avses införas successivt fr.o.m. läsåret 2011/12. Detsamma gäller för förskoleklassen och i tillämpliga delar fritidshemmet som omfattas av del 1 i de samlade läroplanerna, dvs. skolans värdegrund och uppdrag samt övergripande mål och riktlinjer.

I prop. 2008/09:66 föreslår regeringen att en betygsskala med sex betygsssteg ska användas inom det offentliga skolväsendet. Betyg enligt den nya betygsskalan avses successivt införas samtidigt som de samlade läroplanerna börjar tillämpas i respektive skolförhållande.

Prop. 2008/09:87

Regeringen avser, under förutsättning att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens förslag, att ge Skolverket i uppdrag att föreslå insatser för en samlad strategi för kompetensutveckling och genomförande av samlade läroplaner med nya kursplaner och kunskapskrav för grundskolan, obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan. Även Skolinspektionen kommer genom sitt uppdrag att kunna sprida kunskap om och följa upp användandet av de nya läroplanerna med kursplaner samt kunskapskrav.

7 Ekonomiska och andra konsekvenser

Regeringens förslag om tydligare måldokument för skolan bör ge förutsättningar för en effektivisering av verksamheten och också bidra till en bättre måluppfyllelse. Regeringen har tidigare redogjort för beslutet att införa obligatoriska nationella ämnesprov i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 3 samt i biologi, kemi och fysik i årskurs 9. Utöver detta har regeringen redogjort för beslutet att införa att nuvarande frivilliga nationella ämnesprov i årskurs 5 görs obligatoriska. Regeringen har också aviserat att detta är i avvaktan på införandet av nya kunskapskrav och tillhörande nationella ämnesprov i årskurs 6 i grundskolan och sameskolan samt i årskurs 7 i specialskolan.

Detta förslag om en samlad läroplan med tydligare kursplaner och kunskapskrav förutsätter att ett uppdrag ges till Skolverket att se över och utarbeta förslag till nya kursplaner för grundskolan, obligatoriska särskolan, specialskolan och sameskolan. Därutöver tillkommer uppdraget att utforma föreskrifter om nationella kunskapskrav. Regeringen avser också att uppdra åt Skolverket att utarbeta ett förslag till plan för genomförande och kompetensutveckling. Uppdragen medför att Skolverket behöver vissa tillfälliga resurs- och personalförstärkningar. Kostnader för uppdragen beräknas rymmas inom befintliga anslagsramar. Eftersom förslagen i denna del inte innebär något ökat ansvar för kommuner och andra huvudmän, bedömer regeringen att de föreslagna förändringarna inte kommer att medföra ökade kostnader för skolhuvudmännen.

Uppdraget

I början av 1990-talet skedde ett systemskifte i svensk skola. Mål- och resultatstyrningens principer skulle även gälla för skolan och två nya läroplaner infördes – Lpo 94 för det obligatoriska skolväsendet och Lpf 94 för de frivilliga skolformerna. Dessa läroplaner har nu tillämpats i drygt tio år och för grundskolans del visar erfarenheten att mål – och uppföljningssystemet behöver stärkas och utvecklas för att kvaliteten i utbildningen skall förbättras.

Avsikten med Utredningen om mål och uppföljning i grundskolan är att skapa förutsättningar för bättre resultat genom att skolans uppdrag görs tydligare, bland annat mot bakgrund av svårigheterna att genomföra dagens målsystem med mål att sträva mot och mål att uppnå. Ett led i att förbättra grundskolans resultat är att tidigt i grundskolan ange vilka kunskapskrav som eleverna behöver nå. Därför ligger det inom utredningens uppdrag att lämna förslag till ett system med avstämningstillfällen vid fler tillfällen under skoltiden än i dag. I uppdraget ligger vidare att lämna förslag inom Lpo 94. För att konkretisera förslagen till hur ett nytt målsystem ska se ut ska utredaren visa hur det kan tillämpas i ett urval av grundskolans kursplaner.

Förslag om målsystemet

Ett förändrat läroplansbegrepp

Läroplanerna bör innehålla dels övergripande mål som anger de värden och de generella kompetenser som alla elever bör ha utvecklat efter en fullföljd grundskoleutbildning, dels kursplaner som anger de ämnesspecifika kompetenser som ingår i grundskoleutbildningen.

Behov av en läroplansrevidering

De övergripande målen bör i allt väsentligt innehålla den värdegrund som i dag finns under rubriken Normer och värden men det bör diskuteras hur avsnittet Kunskaper ska se ut i framtiden. Läroplanens övergripande mål bör ange de generella kompetenser som alla elever ska ha utvecklat när de lämnar grundskolan. När det gäller ämnesspecifika kunskaper är det logiskt att i läroplanens övergripande mål åberopa kunskapsmålen i kursplanerna. Detta kan göras med formuleringar som gör sambanden tydliga mellan de övergripande målen och målen i kursplanerna.

Endast en måltyp ska finnas i kursplanerna. Dagens system med två måltyper bör tas bort. Kursplanemålen bör mycket tydligare än i dag avse ämneskunskaper. Målen ska därför ange vilka kunskaper i ämnet som undervisningen ska inriktas mot. Målen i grundskolan respektive i gymnasieskolan bör också utformas så att de tillsammans visar på en kunskapsprogression.

Kursplaner i ämnen

Målen bör skrivas med en begränsad och väldefinierad mängd uttryck som anger vilka kunskaper undervisningen i ämnet ska utveckla. Det är viktigt att nyanseringen i språket i kursplanerna är tydlig och begriplig, och det bör kunna göras med ett betydligt färre antal uttryck än vad som är fallet för närvarande. I syfte att göra kursplanerna tydligare föreslås att de ska ange ett huvudsakligt ämnesinnehåll. Med det avses att de kunskapsområden som utbildningen i ämnet ska handla om finns klart framskrivna. Kursplanerna bör ge frihet och ansvar för lärare att tillsammans med eleverna planera undervisningen utifrån lokala förutsättningar och intressen, men också att vara en ”garant” för att eleverna oavsett skola får likvärdiga kunskaper. Genom att kursplanerna blir tydligare än i dag blir de även en bättre utgångspunkt för dem som tar fram nationella ämnesprov, för läromedelsförlag etc.

Kursplaner bör innehålla betygsföreskrifter

Begreppet betygsriterier bör utgå. Det bör i stället finnas kunskapskrav för betygsstegen Godkänt, Väl godkänt respektive Mycket väl godkänt. Kunskapskraven för godtagbara kunskaper respektive för olika betygssteg bör samlas under en rubrik i kursplanen som föreslås heta *grund för bedömning*. Genom att mål och kunskapskrav anges i kursplanerna blir också mål- och resultatstyrningen tydligare. Kunskapskraven i kursplanerna ställs på eleverna, men det är skolan och skolhuvudmannens ansvar att eleven når kunskapskraven, dvs. de är resultatkraven för utbildningsanordnaren.

Det ska finnas kommentarer till kursplaner

Det räcker inte med att målen blir tydligare utformade genom att språket och ordvalet är mer konsekvent och stringent. Det behövs även förklaringar och motiveringar till målen i särskilda kommentarmaterial samt konkreta exempel på vad ett mål skulle kunna innebära. Kommande kursplaner måste kompletteras med fylliga kommentarer som ger lärarna en ordentlig beskrivning av de tankar och motiv som finns bakom kursplanen i ämnet. Vidare behövs konkreta bedömningsexempel som ger lärarna stöd i tolkningen av kursplanernas mål staten styr utan det är genom ett samlat tydligt budskap. Mål, ämnesinnehåll, kommentarer och

Avstämningstillfällen

Det finns inga skäl att ha en annan bedömning än regeringen varför årskurs 3 föreslås bli ett första nationellt avstämningstillfälle. Utredaren föreslår att nästkommande avstämningstillfälle är årskurs 6, bland annat för att det ska finnas ett lämpligt tidsavstånd mellan årskurs 3 och 9 och att regeringen i budgetpropositionen för 2007 aviserat betyg från och med årskurs 6. Vid avstämningstillfället i årskurs 6 bör kursplanerna ange ämnesinnehåll och kunskapskrav för godtagbara kunskaper i alla ämnen medan det i årskurs 3 främst bör gälla ämnena matematik och svenska. Det är även lämpligt att stämma av några kunskapsområden inom de naturorienterande och samhällsorienterande ämnesområdena i grundskolans ämnesutbud, men det fordrar förändringar i grundskolans ämnesutbud. Det är inte givet att de ämnen som i dag ingår i ämnesblocken ska vara desamma i framtiden. Det är inte heller givet att det behöver vara samma ämnen i grundskolans tidiga årskurs som i de senare. Det behövs en översyn av grundskolans läroplan och i det sammanhanget bör behovet av eventuella ändringar i ämnesutbudet utredas.

Möjligheten till blockbetyg bör tas bort

I de naturorienterande och samhällsorienterande ämnesområdena kan lärarna i dag välja om de vill sätta betyg i ämnen eller i ämnesblock. Erfarenheterna av detta system visar på orättvisa konsekvenser för eleverna. I en del fall kan elever få ett sämre meritvärde vid intagningen till gymnasieskolan om de har blockbetyg och i andra fall kan det vara tvärtom. Därför föreslås att dagens möjlighet att sätta blockbetyg tas bort.

Förslag om uppföljningssystemet

En viktig del i uppföljningssystemet är nationella ämnesprov. Ämnesprov i svenska, engelska och matematik utöver i årskurs 9 även ska vara obligatoriska i slutet av årskurs 6, och för svenska och matematik även i slutet av årskurs 3 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling. För att kunna ta fram nationella ämnesprov måste det finnas nationellt fastställda kunskapskrav i de årskurser där prov ska ges. I årskurserna 3 och 6, där betyg inte sätts, är det med nuvarande betygsbestämmelser frågan om kunskapskraven för godtagbara kunskaper och i årskurs 9 kunskapskraven för de olika betygsstegen. Med dagens kursplaner har det varit svårt att basera provuppgifter på att alla elever vid en viss årskurs har behandlat ett visst givet innehåll. Förslaget till kursplanestruktur innebär att det i kursplanerna finns angivelser om ämnesinnehåll, vilket kommer

Nationell nivå

På nationell nivå bedöms det som värdefullt med en utökad insamling av uppgifter från det nationella provsystemet. Exempelvis bör en nationell insamling av resultat från ämnesproven i årskurserna 3 och 6 omfatta fler skolor än dagens prov i årskurs 5, som bara omfattar cirka 200 skolor. Det bör även övervägas att nationellt och årligen samla in såväl uppgifter om grundskolans elever som elevens resultat på nationella ämnesprov och slutbetyg på individnivå. Det ökar bland annat möjligheten att få en större kunskap om skolornas olika förmåga att utifrån elevsammansättningen åstadkomma goda resultat.

De övergripande målen i en samlad läroplan bör följas upp i periodiska och systematiska nationella utvärderingar. Även kunskaperna om hur och i vilken omfattning läroplanen och kursplanerna används i skolorna är begränsade och bör också följas upp i nationella utvärderingar.

Kommunal nivå

Den kommunala uppföljningen av resultaten bör förbättras. Varje skola och kommun bör i sitt löpande kvalitetsarbete analysera och dokumentera hur väl de nationella kunskapskraven nås. Som stöd i detta arbete kan resultatet av den förbättrade nationella uppföljning som föreslås ovan användas.

Skolnivå

En förutsättning för att mål- och resultatstyrningen ska fungera är att varje skola systematiskt följer upp sina resultat. Den lokala uppföljningen är väsentlig, bland annat för att man ska kunna vidta åtgärder och använda resurserna bättre för att förbättra resultaten. Den bör ske med olika medel. För årskurser där det inte finns nationellt angivna kunskapskrav kan lärarna och rektorn komma överens om lämplig standardisering av format och innehåll i underlagen för utvecklingssamtalen. Därigenom görs det möjligt att på skolnivå och kanske även på huvudmannanivå få en sammanställd dokumentation som kan användas för analyser och slutsatser om elevernas kunskapsutveckling mot målen i alla ämnen och årskurser. När det gäller resultaten från de nationella ämnesproven och betygssättningen ser utredaren det som självklart att varje rektor tar initiativ till en systematisk uppföljning. De nationella ämnesproven bör i högre grad än i dag styra betygssättningen. Dagens stora skillnader mellan provresultat och satta betyg kan ifrågasättas. Därför bör lärare kunna motivera sin betygssättning och redovisa underlaget för den, t.ex. hur de satta betygen påverkats av och förhåller sig till resultaten från de nationella ämnesproven. Det är en fråga som bör övervägas i det pågående arbetet inom Utbildningsdepartementet om en ny skollag. En ytterligare väg till en förbättrad kvalitet i kunskapsbedöm-

ningen kan vara att två lärare – den undervisande läraren samt en medbedömare – samarbetar vid rättningen av proven, något som på frivillig basis sker redan i dag.

Prop. 2008/09:87

Bilaga 1

Andra verksamheter inom Lpo 94 och sambandet med Lpf 94

I utredarens direktiv ingår att analysera konsekvenserna för samtliga verksamheter som omfattas av Lpo 94, dvs. grundskolan, övriga obligatoriska skolformer, förskoleklassen och fritidshemmet. I förslagen ska dessa skol- och verksamhetsformers behov beaktas.

Särskolan

Mot bakgrund av det begränsade beslutsunderlag som fanns när regeringen i Läroplanspropositionen (prop. 1992/93:220) tog ställning till att särskolan skulle ha egna kursplaner bedömer utredaren att det behöver utredas närmare hur särskolans behov av kursplaner bäst kan tillgodoses. Även särskolans betygssystem behöver utredas liksom träningsskolans behov av kursplaner. En väg är att pröva ut om det skulle fungera att ha samma kursplaner för särskolan som för grundskolan genom att starta en försöksverksamhet. En sådan försöksverksamhet kräver dock särskilda föreskrifter om hur grundskolans kursplaner ska tillämpas, t.ex. hur individuell hänsyn tas till elevernas skiftande förutsättningar ska tas.

För grundskolan föreslås en samlad läroplan innefattande både övergripande mål och kursplaner. Med liknande motiv finns det skäl att överväga en samlad läroplan även för särskolan. De övergripande målen för grundskolan kan till största delen vara desamma som för särskolan. De särskilda mål som i dag finns för särskolan i Lpo 94 bör kunna inarbetas i en eventuell läroplan för särskolan. Liksom för grundskolan bör särskolan kunna ha en samlad läroplan med kursplaner eller liknande styrdokument. Ett alternativ är att särskolans kursplaner ingår i en samlad läroplan för grundskolan. Vilket alternativ som väljs är bland annat beroende av resultat av en eventuell utredning om behovet av särskilda kursplaner för särskolan.

Specialskolan

Utredarens förslag till målstruktur för grundskolan kan också gälla för specialskolan. De ämnen som skiljer sig från grundskolan, dvs. teckenspråk samt rörelse och drama, bedöms vara av den karaktären att de ämnesmässigt kan jämföras med språk och musik och därmed få kursplaner som bygger på samma principer som utredaren föreslår för grundskolan. Utredarens förslag om ett förändrat läroplansbegrepp bör även kunna tillämpas för specialskolan. Dagens mål att uppnå för specialskolan i Lpo 94, dvs. att eleven är tvåspråkig och kan kommunicera i skrift på engelska, bör beaktas i den läroplansrevidering som bedöms nödvändig för grundskolan.

Förslaget om ett samlat läroplansbegrepp bör även kunna tillämpas för sameskolan. Dagens mål att uppnå för sameskolan i Lpo 94, att varje elev efter genomgången sameskola är förtrogen med det samiska kulturarvet och kan tala, läsa och skriva på samiska, bör beaktas i en läroplansrevidering. Likaså bör de kursplaner som fastslagits för grundskolan även framgent kunna tillämpas i sameskolan. Den kursplan som Skolverket har fastställt i samiska bör enligt utredarens mening kunna omarbetas efter samma principer som för utredarens förslag för grundskolans kursplaner.

Förskoleklassen och fritidshemmet

Den vaga styrningen av förskoleklassen och fritidshemmet i Lpo 94 är uppenbar. Även om det inte ligger i utredarens uppdrag att föreslå innehållsliga förändringar i läroplanen finns det skäl att peka på behovet av särskilda skrivningar som gör förskoleklassens respektive fritidshemmets uppdrag, syfte och innehåll tydligare. En sådan reform kan samtidigt ge bättre möjligheter än i dag att utvärdera verksamheternas kvalitet och resultat.

Gymnasieskolan

En särskild utredare tillsattes den 1 februari 2007 med uppgift att lämna förslag till en framtida struktur för gymnasieskolans studievägar (dir. 2007:8). Utredarens uppdrag bedöms vara så omfattande och genomgripande att det synes orimligt att i detta betänkande belysa vilka justeringar som kan komma att behöva göras i Lpf 94.

De principiella förslag utredaren lägger avseende Lpo 94 bör kunna genomföras även i läroplanen för gymnasieskolan. Det gäller bland annat förslag om generella kompetensmål och behovet av en samlad läroplan för grundskolan. De grundläggande utgångspunkterna för förslaget till en förändrad struktur i kursplaner för grundskolan bör kunna gälla även för en förändrad struktur i kursplaner för gymnasieskolan.

Sammanfattningsvis bedöms det inte som ändamålsenligt att på en mer detaljerad nivå föreslå justeringar när det gäller måldokumentet för gymnasieskolan.

Förteckning över remissinstanserna avseende utredningen *Tydliga mål och kunskapskrav i grundskolan* (SOU 2007:28)

Prop. 2008/09:87

Bilaga 2

Efter remiss har yttrande avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Statens institutionsstyrelse, Barnombudsmannen (BO), Ekonomistyrningsverket (ESV), Statskontoret, Statens skolverk, Myndigheten för skolutveckling, Specialpedagogiska institutet, Skolväsendets överklagandenämnd, Specialskolemyndigheten, Sameskolstyrelsen, Högskoleverket, Verket för högskoleservice, Överklagandenämnden för studiestöd, Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Luleå tekniska universitet, Karlstads universitet, Växjö universitet, Örebro universitet, Högskolan i Gävle, Högskolan i Kalmar, Malmö högskola, Södertörns högskola, Handikappombudsmannen, Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetsmiljöverket, Lärarutredningen – om behörighet och auktorisation (U 2006:07), Utredningen om statliga specialskolor (U 2006:11), Gymnasieutredningen (U 2007:01), Eskilstuna kommun, Gotlands kommun, Göteborgs kommun, Haninge kommun, Lidköpings kommun, Linköpings kommun, Malmö kommun, Nynäshamns kommun, Osby kommun, Partille kommun, Sala kommun, Sollefteå kommun, Stockholms kommun, Tranås kommun, Umeå kommun, Växjö kommun, Örebro kommun, BRIS – Barnens Rätt i Samhället, Friskolornas riksförbund, Företagarnas Riksorganisation, Föräldraalliansen Sverige, Handikappförbundens samarbetsorgan, Landsorganisationen i Sverige, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Sveriges Skolledarförbund, Synskadades Riksförbund, Tjänstemännens Centralorganisation, Waldorfskolefederationen.

Bergs kommun, Bollnäs kommun, Gagnefs kommun, Hylte kommun, Staffanstorps kommun, Sölvesborgs kommun, Torsås kommun, Årjängs kommun, Älvkarleby kommun, Älvsbyns kommun, Riksförbundet Hem och Skola, Rädda Barnen, Sveriges elevråd, Sveriges Elevråds Centralorganisation, Svenska Kommunalarbetsareförbundet, Svenskt Näringsliv, Sveriges förenade studentkårer, Sveriges vägledarförening har beretts tillfälle att avge yttrande men avstått från att yttra sig.

Migrationsverket, Internationella programkontoret för utbildningsområdet, Ungdomsstyrelsen, Riksdagens ombudsmän (JO), Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Statens institutionsstyrelse, Skolväsendets överklagandenämnd, Verket för högskoleservice, Överklagandenämnden för studiestöd, Luleå tekniska universitet, Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetsmiljöverket, Sveriges Akademikers Centralorganisation hade ingenting att erinra och lämnade därmed inga synpunkter.

Spontana remissvar har inkommit från Sveriges Kristna Råd, Riksföreningen Autism, Växjö universitet - Institutionen för pedagogik, SO-läraryforeningen, Svenska Förbundet för Specialpedagogik, Svenska OCD-förbundet Ananke, Svenska kommittén för hushållsvetenskap, Hörselskadades Riksförbund, Sveriges skolchefer, Distansläraryutbildningen vid IPD - Göteborgs universitet.

Prop. 2008/09:87

Bilaga 2

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 december 2008

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Hägglund, Björklund, Littorin, Borg, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors.

Föredragande: statsrådet Björklund

Regeringen beslutar proposition 2008/09:87 Tydligare mål och kunskapskrav – nya läroplaner för skolan.